

Starten met Tarceva® voor respiratoire oncologie

Az Damiaan
Dicht bij het leven

SAP 14294

© Az Damiaan vzw, januari 2016. Niets uit deze brochure mag worden overgenomen zonder uitdrukkelijke toestemming.

Deze brochure bevat algemene informatie en is bedoeld als aanvulling op het gesprek met uw zorgverlener.

Geachte mevrouw
Geachte heer

Uw arts heeft samen met u beslist om te starten met Tarceva®. De diagnose, de angst en onzekerheid omtrent de toekomst en de langdurige therapie maken het voor u lastig.

Met deze informatiebrochure willen we u en uw familie beter inlichten over het verloop van de therapie en de eventuele bijwerkingen. Duidelijke informatie kan een deel van de angst, die gepaard gaat met uw aandoening, wegnemen.

Het spreekt vanzelf dat u met al uw bijkomende vragen steeds terecht kan bij uw arts of bij de verpleegkundigen van het oncologisch dagziekenhuis.

We wensen u alle beterschap toe.

Tarceva®

Wat is Tarceva®?

De werkzame stof van Tarceva® is Erlotinib. Kankercellen zijn soms voorzien van een bepaalde receptor. De zogenaamde epidermale groeifactor receptor (EGFR). Wanneer die receptoren gestimuleerd worden, bevorderen ze de groei van de tumor. Tarceva® blokkeert deze receptoren en zo de tumorgroei.

Het geneesmiddel Tarceva® wordt toegediend in de vorm van tabletten.

Naast Tarceva® kunnen ook nog andere geneesmiddelen toegediend worden.

Dit dient ter ondersteuning van de behandeling, bijvoorbeeld om de bijwerkingen te beperken.

Hoe wordt Tarceva® toegediend?

Het geneesmiddel Tarceva® wordt toegediend in de vorm van tabletten. Tarceva® bestaat in tabletten van 100 mg en 150 mg. Tarceva® tabletten zijn enkel in het ziekenhuis te verkrijgen.

Tarceva® moet u dagelijks innemen met een groot glas water en niet tijdens de maaltijden (ofwel 1 uur vóór de maaltijd of 2 uur na de maaltijd). Deze medicatie neemt u dus **altijd** nuchter in. Het is immers gebleken dat de bijwerkingen erger zijn indien Tarceva® met voedsel wordt ingenomen. NIET op deze medicatie kauwen, NIET verpulveren en NIET in twee delen.

Tarceva® moet altijd op hetzelfde tijdstip ingenomen worden. Bij vergetelheid mag u NOOIT op eigen initiatief de vergeten dosis Tarceva® inhalen. Vraag advies bij uw behandelend arts/verpleegkundige.

Bijzondere aandachtspunten

- Tarceva® moet op kamertemperatuur, op een veilige plaats en zeker buiten het bereik van kinderen bewaard worden.

- Bij braken vlak na de inname van Tarceva®:
 - als de tablet zichtbaar is, mag u de voorgeschreven dosis herhalen.
 - als de tablet niet zichtbaar is, mag de voorgeschreven dosis niet terug ingenomen worden.
- Eet geen pomelmoes, drink geen pomelmoessap of gebruik geen preparaten op basis van Sint-Janskruid. Pomelmoes en Sint-Janskruid kunnen de werking van Tarceva® nadelig beïnvloeden.
- Sommige geneesmiddelen kunnen de werking van Tarceva® nadelig beïnvloeden. U moet dus voorzichtig zijn met de inname van andere geneesmiddelen en kruidengeneesmiddelen. Bespreek uw huidige medicatie met uw behandelende arts.

Voorbeelden van dergelijke geneesmiddelen zijn:

- Ketoconazol, itraconazol, voriconazol, fluconazol;
 - Ritonavir, efavirenz, nevirapine;
 - Erytromycine, clarithromycine, telithromycine;
 - Rifampicine;
 - Carbamazepine, fenobarbital, fenytoïne;
 - Verapamil, diltiazem;
 - Ciclosporine;
 - Dextromethorfan.
- Breng overgebleven medicatie terug mee naar het ziekenhuis
 - Indien u rookt is het beter dit niet te doen. Roken kan de werking van Tarceva® verminderen. Twijfelt u nog om te stoppen met roken? Praat er dan zeker over met uw arts of verpleegkundige.
 - Indien u een maagbeschermer zoals Pantomed® neemt, dient u een tijdsduur van 12 uur tussen de inname van Tarceva® en de maagbeschermer te respecteren.

Meest voorkomende bijwerkingen voor uw schema

- diarree
- huidreacties
- ontsteking van het nagelbed
- vermoeidheid
- misselijkheid en braken.

Praktische informatie omtrent deze problemen vindt u terug in deze brochure.

Diarree

Omschrijving

De behandeling kan de cellen van uw darmen aantasten waardoor diarree ontstaat. Dit is van tijdelijke aard.

Diarree kan ook veroorzaakt worden door een infectie.

Adviezen

- Drink voldoende: min. 1,5 l per dag (water, appelsap, wortelsap, ontvette bouillon, lichte thee, cola). Bij koolzuurhoudende dranken laat u eerst het gas ontsnappen.
- Indien u last hebt van diarree, start dan met de inname van Loperamide (Imodium®). Neem direct 2 capsules in. Na iedere volgende ontlasting neemt u terug 1 capsule Imodium® en dit tot 6 capsules per dag.
- Verkiez licht verteerbare, vezelarme voedingsmiddelen zoals rijst, beschuiten, magere yoghurt, vis, gevogelte, magere smeerkaas, wit brood, magere witte kaas, wortelsap, ontvette bouillon, ...
- Probeer voldoende zout (vb. bouillon) en kalium (vb. banaan, tomatensap, abrikozensap) in te nemen met de maaltijden.
- Eet kleine porties, maar eet vaker.
- Te mijden:
 - voeding die krampen veroorzaakt (koffie, kolen, bonen)
 - te vette voeding of te sterk gekruide voeding
 - vers fruit en/of rauwkost
 - te koude of te warme voedingsmiddelen/dranken

Een uitgebreid voedingsadvies betreffende diarree is te verkrijgen op de afdeling.

Algemene adviezen

- Observeer uw stoelgangpatroon. Hoeveel maal per dag is er diarree en hoe is de samenstelling ervan.
- Verzorg uw huid na elke ontlasting om kloven ter hoogte van de anus te voorkomen.

Raadpleeg uw arts of verpleegkundige bij

- aanhoudende vloeibare stoelgang
- bloederige, slijmerige of zwarte stoelgang
- koorts hoger dan 38,5°C
- gewichtsdaling
- uitdrogingsverschijnselen (droge mond en/of tong, minder of donkergekleurde, troebele urine).

Huidreacties

Omschrijving

Deze therapie kan al na enkele dagen huidreacties veroorzaken. Dit onder de vorm van acneachtige huiduitslag. Dit komt meestal voor t.h.v. het gelaat, hals, borst, rug, armen en de hoofdhuid. U kunt last hebben van droogheid, roodheid, puistvorming en eventueel jeuk. Daarnaast kunnen er ook kloven ontstaan t.h.v. de handen en de voeten. Soms treedt er een bruine verkleuring van de huid op en kan er een verandering optreden van de haargroei (lange wimpers, haarverdunding, ...)

Advies

- Vermijd directe blootstelling aan de zon. Loopt u toch in de zon:
 - gebruik een beschermende zonnecrème (factor 50).
 - draag kledij die uw huid grotendeels beschermt (lange mouwen, lange rok of broek).
 - blijf bij voorkeur toch in de schaduw.
- Was u met een neutrale, niet geparfumeerde zeep. Gebruik een vochtinbrengende lotion na bad of douche, zo voorkomt u uitdroging van de huid.
- Hebt u interesse in concrete verzorgingstips voor uw huid, vraag ons dan info over het gratis project: 'Look good, feel better' van de Vlaamse Kankerliga.
- Draag handschoenen:
 - wanneer u in contact komt met detergenten (bij afwas, schoonmaak, ...);
 - bij tuinieren om verwondingen te voorkomen.
- Vermijd blootstelling van uw huid aan harde wind, vrieskou en een vochtige omgeving. Bescherm bij koud weer de huid met beschermende kledij en handschoenen.
- Draag ruim zittend schoeisel zoals open schoenen of pantoffels. Indien u toch schoenen draagt zorg dat ze dan niet knellen.

Raadpleeg uw arts of verpleegkundige bij hevige jeuk of bij pijn.

Ontsteking van het nagelbed (= paronychia)

Omschrijving

Het is een ontsteking van de nagelriem. De nagelriem is rood, gezwollen en pijnlijk. Aan de randen kan er zich etter ophopen.

Advies

- Draag ruime schoenen.
- Draag rubberen handschoenen wanneer u in contact komt met detergents (bij afwas, schoonmaak, ...).
- Draag katoenen handschoenen onder de rubberen handschoenen zodat uw handen niet verweken.
- Bijt niet op uw nagels of snijd ze niet te kort.
- Als er geringe symptomen optreden, voorkom dan een infectie door gebruik te maken van antiseptische baden (bv. chloramine).

Raadpleeg uw arts of verpleegkundige

- Bij een infectie (aanwezigheid van etter) zodat er eventueel bijkomende medicatie kan voorgeschreven worden.

Vermoeidheid

Omschrijving

Naarmate de therapie vordert, kunt u meer last krijgen van vermoeidheid. De duur van de klachten verschillen van persoon tot persoon. De klachten verdwijnen niet onmiddellijk na het stoppen van de therapie. Soms kunnen ze, in mindere mate, nog enkele maanden blijven aanslepen.

Adviezen

- Plan uw activiteiten en spreidt ze over de dag.
- Doe alleen datgene wat u zelf belangrijk vindt.
- Durf hulp te vragen aan familie of via een organisatie, wanneer u de noodzakelijke taken niet meer aankunt.
- Bouw extra rustpauzes in als u moe bent. Zorg wel dat u 's nachts nog kunt slapen.
- Neem voldoende nachtrust.

De Vlaamse Kankerliga heeft eveneens een folder over 'Vermoeidheid bij kanker' die u gratis kunt verkrijgen.

Raadpleeg uw arts of verpleegkundige

- Als de vermoeidheid extreem toeneemt.
- Indien u uw dagelijkse taken niet meer alleen kunt uitvoeren.
- Wanneer u last hebt van hartkloppingen, evenwichtsstoornissen, krachtverlies, duizeligheid, concentratiestoornissen.
- Wanneer u 's nachts niet kan slapen.

Misselijkheid en braken

Omschrijving

De klachten over misselijkheid en braken verschillen van persoon tot persoon. Over het algemeen is er weinig last van misselijkheid.

Voedingsadvies bij misselijkheid

Te vermijden:

- erg vette, zoete, sterk gekruide of te gezouten voedingsmiddelen
- sterk geurende spijzen
- gefrituurde voeding
- drinken tijdens de maaltijd.

Aan te raden:

- meerdere malen per dag kleine maaltijden nemen
- langzaam eten, goed kauwen zorgt voor een betere vertering
- verkies droge voeding (beschuit, geroosterd brood, ...)
- verkies magere voeding (gevogelte, yoghurt, ...)
- verkies gerechten op kamertemperatuur
- drink voldoende tussendoor (min. 1,5 l per dag)
- rust halfzittend na een maaltijd
- plan uw maaltijd in functie van de misselijkheid, dwing uzelf niet om te eten omdat het tijd is om te eten.

Algemene adviezen

- Neem strikt de voorgeschreven medicatie in.
- Zorg voor voldoende afleiding en ontspanning.
- Zorg voor een rustige omgeving.
- Schrijf de tijdstippen op wanneer u zich misselijk voelt en wanneer u moet braken, zo krijgt de arts een beter zicht op de situatie.

Raadpleeg uw arts of verpleegkundige

- wanneer u niet meer voldoende kunt eten of drinken
- als er een snelle gewichtsdeling voorkomt
- als u tekenen van uitdroging vertoont (droge mond/tong, weinig urine, gevoel van dorst, oververmoeidheid).

Emotionele veranderingen

Omschrijving

De diagnose 'kanker' en het starten met deze behandeling betekent voor veel mensen een emotionele belasting.

Veranderingen in het humeur kunnen van wisselende aard zijn. Ze verschillen van persoon tot persoon. Zo kunt u last hebben van plotse huilbuien zonder aanleiding, woede uitbarstingen, neerslachtigheid, onverschilligheid, ...

Deze veranderingen zijn meestal van tijdelijke aard.

Adviezen

- Probeer uw gevoelens te verwoorden. Kunt u dit niet bij uw familie of vrienden, praat erover met professionele hulpverleners. Denk niet dat men niet bezorgd is om uw welzijn, vaak durven mensen niet als eerste over uw situatie praten. Een goed gesprek kan voor opluchting zorgen.
- Probeer een positieve ingesteldheid te ontwikkelen. Concentreer u op dingen waar u zich goed bij voelt.
- Uzelf af en toe verwennen kan nuttig zijn.
- Probeer stresssituaties te vermijden. Zoek een aangename afleiding die tot ontspanning leidt.
- Concentreer u op het heden. Vandaag is de enige dag waar u momenteel moet aan denken want morgen gaat het vast beter en gisteren is voorbij.
- Kunt u er met niemand over praten, probeer uw gevoelens dan neer te schrijven.

Raadpleeg uw arts of verpleegkundige

- Wanneer u behoefte hebt om over uw gevoelens te praten.
- Wanneer u denkt dat professionele hulpverleners u kunnen helpen. Zij kunnen u in contact brengen met vb. een psycholoog, een maatschappelijk werker.
- Wanneer u dag en nacht piekert over de diagnose of de behandeling.
- Wanneer u veel weent.
- Wanneer u aan niets nog plezier beleeft.

Praktische tips bij uw dagelijkse activiteiten

Persoonlijke hygiëne

- Maak gebruik van een kruk of stoel om op te zitten tijdens de douche of aan de wastafel.
- Plaats een antislipmat om uitglijden te voorkomen.
- Uw haar wassen in de douche is gemakkelijker dan aan een wastafel.
- Laat handgrepen plaatsen waaraan u zich kunt optrekken bijvoorbeeld om op te staan van op het toilet, vanuit een ligbad.
- Gebruik een borstel of spons met een lange steel om bij uw rug te komen.
- Leg alles binnen handbereik vooraleer u begint.
- Draag geen te strakke of moeilijk te sluiten kleding.

Beweging

- Draag gemakkelijke schoenen met lage hakken.
- Zorg dat u op verschillende plaatsen in de woning kunt gaan zitten.
- Zorg voor voldoende rustmomenten gedurende de dag.
- Wanneer het toilet zich op een andere verdieping bevindt, overweeg dan om een toiletstoel te gebruiken.
- Maak gebruik van een rolstoel voor wandelingen of uitstappen.
- Pas uw activiteiten aan aan uw eigen tempo.

Huishouden

- Verdeel de huishoudelijke taken over de ganse week zodat u elke dag iets kunt doen.
- Probeer zoveel mogelijk zittend te werken, bijvoorbeeld strijken, eten voorbereiden, afwassen.
- Doe de boodschappen wanneer het rustig is in de winkel.
- Gebruik een boodschappenwagentje in plaats van een mand.
- Maak gebruik van een boodschappentas op wieltjes om uw boodschappen mee naar huis te nemen.
- Laat de afwas aan de lucht drogen.
- Maak dubbele porties eten klaar en bewaar de rest in de koelkast voor de dag nadien of bewaar het in de diepvries voor later.
- Huishoudelijke spullen die u vaak nodig hebt, plaatst u best op borsthoogte om bukken of strekken te beperken.
- Maak gebruik van de hulpmiddelen die u hebt zoals mixer, magnetron, elektrische blikopener.

Kinderen

- Kinderen kunnen heel wat zaken zelf, geef instructies in plaats van zelf alles te doen.
- Leer kleine kinderen op uw schoot klimmen in plaats van ze op te tillen.
- Plan geen vermoeiende trips.
- U kunt met de kinderen spelen terwijl u kunt zitten.
- Maak van een aantal huishoudelijke taken een spelletje.
- Laat de kinderen op school eten.¹⁷

- Plan de vakanties zo dat de kinderen aangename dingen kunnen doen en u toch rust ondervindt, bijvoorbeeld sportevenementen, kamp met jeugdbeweging ...

Nachtrust

- Voer vaste gewoontes in voor u naar bed gaat.
- Vermijd te lange dutjes overdag.
- Een slaapmutsje kan het inslapen bevorderen.
- Hou de slaapkamertemperatuur aangenaam (16-18°C).
- Zorg voor zo weinig mogelijk storende geluiden.
- Vermijd stimulerende middelen zoals cafeïne.

Waar kunt u terecht

Wanneer u of uw gezinsleden thuis met vragen of problemen blijven zitten, aarzel dan niet om tussendoor contact op te nemen met het ziekenhuis.

U kunt terecht bij de ambulante zorgeenheid (ZE 235): elke werkdag van van 07.30u tot 18.30u (☎ 059 41 63 20). Op vrijdag is het dagziekenhuis om 17.30u gesloten.

Op de verblijvende zorgeenheid (ZE 230 - ☎ 059 41 63 00) of op de dienst spoedgevallen (☎ 059 41 40 80) kunt u dag en nacht terecht.

Verpleegkundig consulent oncologie: ☎ 059 41 63 32.

Dieetdienst: ☎ 059 41 67 38 of 059 41 67 32.

Psycholoog: ☎ 059 41 43 10.

Ook de sociale dienst staat tot uwer beschikking, onder andere voor vragen betreffende:

- financiële hulpverlening (prothesemateriaal, invaliditeit, palliatief verlof,...)
- sociale hulpverlening (zelfhulpgroepen, psychologische hulpverlening,...)
- praktische hulpverlening (thuiszorg, administratie,...)

U kunt de sociale dienst bereiken op het nummer ☎ 059 41 40 73.

Nuttige adressen

Vlaamse kankertelefoon

elke dag tussen 09.00u en 17.00u te bereiken

telefoon: ☎ 078 15 01 51

Kom op tegen kanker

telefoon: ☎ 02 227 69 69

Internetadressen:

www.oncologie-azdamiaan.be

www.kankerbestrijding.nl

www.cancernews.com

www.vermoeidheid.be

DATUM

AFSPRAKEN/ NOTITIES

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

DATUM

AFSPRAKEN/ NOTITIES

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

DATUM

AFSPRAKEN/ NOTITIES

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

.../.../.....

.....
.....
.....

Deze brochure werd opgemaakt door de dienst
Medische Oncologie van Az Damiaan.

Az Damiaan vzw
Gouweloestraat 100
8400 Oostende
Tel. +32 (0)59 41 40 40
Fax +32 (0)59 41 40 20
info@azdamiaan.be
www.azdamiaan.be